

**Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Jaworznie**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2026 - 2029.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.), art 10 ust 2. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. 2023 poz. 1939 z późn. zm.) ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (tekst jednolity: Dz. U. 2024 poz. 1670 z późn. zm.).

**Rada Miejska w Jaworznie
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjąć Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2026 - 2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Jaworzna.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego i wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Prezydent Miasta Jaworzna

Paweł Silbert

**Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna
na lata 2026 - 2029**

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, należy do zadań własnych gminy. W celu skutecznej realizacji tych zadań, ustawodawca zobowiązał gminy do uchwalania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi podstawowe narzędzie planowania, finansowania i koordynowania lokalnej polityki przeciwdziałania uzależnieniom. Program ten powinien być dostosowany do lokalnych uwarunkowań społecznych, problemowych i epidemiologicznych, a także oparty na aktualnych danych statystycznych oraz rekomendacjach Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Działania podejmowane w ramach programu obejmują m.in. prowadzenie profilaktyki uniwersalnej i selektywnej, wspieranie terapii osób uzależnionych i współuzależnionych, przeciwdziałanie przemocy domowej związanej z uzależnieniami, a także kontrolę nad dostępnością alkoholu na terenie gminy. Uchwalenie programu jest również warunkiem formalnym wydatkowania środków pochodzących z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które zgodnie z art. 18² ust. 1 ww. ustawy muszą być przeznaczane wyłącznie na realizację zadań określonych w gminnym programie.

Przyjęcie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii umożliwia więc kontynuację działań profilaktycznych i terapeutycznych na terenie Gminy Miasta Jaworzna oraz zapewnia zgodność z obowiązującymi przepisami prawa. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2026-2029 zwany dalej "Programem", opracowany został zgodnie z wymogami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2023 poz. 1939). Stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Jaworznie na lata 2021-2030 i został dostosowany do wytycznych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych.

Program dostosowany jest do specyfiki problemów z uzależnieniami występującymi w Gminie Jaworzno. Działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień na terenie Gminy mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych rozwiązań, co w dużym stopniu warunkuje ich skuteczność. Działania zawarte w Programie skierowane są nie tylko do osób z problemem uzależnień, ale także do ich rodzin. Część zadań ukierunkowanych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i uzależnieniom behawioralnym realizowana będzie łącznie z zadaniami wynikającymi z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Jaworznie na lata 2024-2030 dla Gminy Miasta Jaworzna. Programy charakteryzuje interdyscyplinarne podejście do problemu, które jest niezbędne w przeciwdziałaniu i rozwiązywaniu problemów uzależnień.

II. Diagnoza społeczna

Skuteczne planowanie i realizacja działań profilaktycznych oraz rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami wymagają rzetelnej diagnozy – zarówno skali problemu na terenie gminy, jak i wzorców zachowań związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, które prowadzą do zaburzeń w życiu społecznym i rodzinnym.

Profilaktyka uzależnień to nie tylko działania mające na celu ograniczenie sięgania po substancje psychoaktywne oraz minimalizowanie skutków ich nadużywania. To także promowanie tzw.

profilaktyki pozytywnej, która stanowi odpowiedź na ograniczoną skuteczność dotychczasowych metod zapobiegania zachowaniom ryzykownym, w szczególności uzależnieniom od alkoholu, narkotyków oraz nałogowych czynności. W Polsce uzależnienie od alkoholu dotyczy obecnie (wg Instytutu Nauk o Uzależnieniu, dane z maja 2025 r.) 700 000–800 000 osób (ok. 2,5 % populacji pow. 15 lat), a 1,5–2 mln pije w sposób ryzykowny lub szkodliwy. Razem stanowi to 2,2–2,8 mln dorosłych z problemami alkoholowymi. Nielezione uzależnienie zagraża zdrowiu, prowadzi do poważnych schorzeń i może skutkować śmiercią. Na świecie WHO szacuje, że 2,6 mln zgonów rocznie jest skutkiem nadmiernego spożycia alkoholu (co stanowi 4,7 % wszystkich zgonów), a 400 mln osób cierpi na zaburzenia używania alkoholu, z czego 209 mln spełnia kryteria uzależnienia.

Dokładne oszacowanie rzeczywistej skali szkód społecznych wynikających z nadużywania alkoholu jest trudne, jednak dostępne dane wskazują na znaczną skalę problemu. Szacuje się, że około 2,8 mln osób w Polsce żyje w rodzinach, w których obecność alkoholu przyczynia się do występowania przemocy domowej, zaniedbań, ubóstwa oraz problemów wychowawczych. W szczególnie trudnej sytuacji znajduje się około 1–1,5 mln dzieci, które dorastają w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2022 roku, alkohol stanowi istotny czynnik w około 13% spraw rozwodowych.

Czynnikiem obrazującym problem alkoholu w mieście, potwierdzającym powyższe badania, są dane zgromadzone przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie w ramach swojej działalności w latach 2020-2025.

Tabela nr 1.

Wnioski kierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie

	2020	2021	2022	2023	2024	na dzień 30.06.2025
Ilość osób zgłoszonych	223	209	195	174	119	82
Ilość przeprowadzonych rozmów z osobami zgłoszonymi	82	116	169	94	63	42
Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Jaworznie o wszczęcie postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego	82	40	24	109	74	58

Według raportu "Inicjacja alkoholowa dzieci i młodzieży w Polsce – diagnoza problemu, przyczyny i konsekwencje" opublikowanego przez Instytut Człowieka Świadomego w październiku 2024 roku, 80% nastolatków w wieku 15–16 lat piło alkohol, głównie piwo, a ponad 30% doświadczyło stanu upojenia alkoholowego, 85% respondentów wskazało, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu w domu, za zgodą rodziców, w wieku 10–12 lat. Natomiast zgodnie z badaniem przeprowadzonym przez CBOS na zlecenie Polskiego Towarzystwa Postępów Medycyny – MEDYCYNA XXI, opublikowanym w październiku 2024 roku, 34,9% uczniów miało pierwszą styczność z nikotyną w wieku 13 lat, 26% uczniów miało 12 lat, a 10,9% – 11 lat, gdy po raz pierwszy spróbowali wyrobę z nikotyną, 73,3% uczniów wskazało e-papierosy jako pierwszy wyrób z nikotyną. Wyniki te są zbieżne z danymi uzyskiwanymi w badaniu ESPAD 2024 i potwierdzają obserwacje dotyczące wzrostu inicjacji alkoholowej i nikotynowej wśród młodzieży. Pomimo ogólnego spadku spożycia alkoholu i palenia papierosów w Europie, w Polsce nadal obserwuje się wysokie wskaźniki wczesnej inicjacji tych substancji. Wzrost używania e-papierosów stanowi nowe wyzwanie w zakresie profilaktyki uzależnień wśród młodzieży.

Z badań dotyczących stylu życia młodzieży wynika, że dominującą formą spędzania wolnego czasu przez uczniów szkół ponadpodstawowych jest aktywność związana z urządzeniami ekranowymi. Jednym z takich badań jest raport "Nastolatki 3.0" opublikowany przez NASK (Naukową i Akademicką Sieć Komputerową) w grudniu 2023 roku. Wynika z niego, że nastolatki spędzają średnio 5 godzin i 36

minut dziennie w internecie, zarówno w dni szkolne, jak i wolne od zajęć szkolnych. Młodzież korzysta z internetu głównie w celach rozrywkowych, takich jak oglądanie filmów, granie w gry komputerowe oraz korzystanie z mediów społecznościowych. W 2023 roku 8,3% nastolatków wykazywało wysoki lub bardzo wysoki poziom problemowego użytkowania internetu, co stanowi wzrost o 5,1 punktu procentowego w porównaniu do 2020 roku, kiedy to odsetek ten wynosił 3,2%. Ponadto, niemal 40% nastolatków doświadczyło wyzwalk w sieci, a co czwarty (25%) deklaruje, że był ośmieszany i/lub poniżany.

Dane te potwierdzają rosnącą skalę zachowań ryzykownych w starszych grupach wiekowych i wskazują na konieczność intensyfikacji działań profilaktycznych już na wczesnych etapach edukacji.

Badania przeprowadzone przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz inne instytucje w ostatnich latach wskazują, że używanie substancji psychoaktywnych w Polsce pozostaje na relatywnie niskim poziomie w porównaniu do wielu krajów europejskich.

Według raportu PolDrugs 2025, w 2025 r. łącznie 72,9 % respondentów przyznało się do spożywania alkoholu. Większość pija go dwa do trzech razy w miesiącu (27,4 %). Z danych KCPU (Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom) za lata 2023/2024 wynika, że odsetek osób (15–64 lata), które używały narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy wynosi 6,2 %, przy czym bardziej rozpowszechnione są przetwory konopi (5,7 %).

W porównaniu z danymi europejskimi, Polska nadal znajduje się poniżej średniej. Raport za 2024 rok Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) wykazuje następujące dane: Hiszpania 3,1% młodych dorosłych (15–34 lata) używało kokainy w ciągu ostatniego roku, Holandia: 5,5% tej grupy wiekowej używało kokainy w ciągu ostatniego roku, Francja: 3,18% młodych dorosłych (15–34 lata) używało kokainy w okresie 12 miesięcy, Polska: 0,5% osób w tej samej kategorii wiekowej używało kokainy w ciągu ostatniego roku.

Raport PolDrugs 2025 przygotowany przez zespół z Uniwersytetu Medycznego w Zabrze, który opiera się na ogólnopolskim badaniu przeprowadzonym metodą ankiet online w 2025 roku wskazuje, że Marihuana to najpowszechniej używana substancja nielegalna po alkoholu, nikotynie i kofeinie: 97,9% respondentów deklaruje, że choć raz próbowało marihuany, 85% używało jej w ciągu ostatniego roku. MDMA (ecstasy) oraz mefedron (i inne syntetyczne katynony) są następnymi w kolejności pod względem popularności: 36% używa kilka razy w roku — najczęściej w sytuacjach towarzyskich albo w domu, 25% używa samodzielnie — to istotny wzrost względem 2021 (18,2%) i 2023 (20,2%).

Polska charakteryzuje się umiarkowanym poziomem używania substancji psychoaktywnych, z wyraźną przewagą spożycia alkoholu nad narkotykami. Wyniki badań podkreślają potrzebę dalszej profilaktyki, zwłaszcza wśród młodzieży i młodych dorosłych, oraz rozwijania programów wsparcia i leczenia uzależnień. Według raportu przygotowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (dane krajowe za lata 2023-2024): 6,2 % osób w wieku 15–64 lata deklarowało użycie jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej w ciągu ostatnich 12 miesięcy, w tym 5,7 % używało marihuany/wytworów konopi. Natomiast statystyki dotyczące innych substancji przedstawiają się następująco: amfetamina – 0,6 % kokaina – 0,4 % MDMA (ecstasy) – 0,2 % LSD – 0,3 % nowe substancje psychoaktywne (NPS) – 0,6 %.

Według najnowszego zbioru wyników ESPAD (badanie przeprowadzone w 2024 r., dane opublikowane w maju 2025): 14 % uczniów (15–16 lat) przyznało, że kiedykolwiek w życiu użyło nielegalnych substancji psychoaktywnych (średnia dla 32 krajów), przynajmniej jednokrotne użycie konopi indyjskich (marihuana) zadeklarowało 12 % badanych, użycie innych substancji (kokaina, MDMA, LSD, amfetamina) potwierdziło 1,8–2,3 % uczniów. Natomiast nowe substancje psychoaktywne (NPS): średnio 3 % uczniów wskazało ich użycie w życiu; najwyższy poziom w Europie zaobserwowano w Polsce (6,4 %). Z badań ESPAD 2024 dotyczących Polski wynika, że 13,5 % uczniów (15–16 lat) oraz 36,7 % młodych dorosłych (17–18 lat) przyznało, że przynajmniej raz w życiu użyło marihuany.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych to kluczowe zagadnienie w kontekście zdrowia publicznego, profilaktyki społecznej oraz ograniczania negatywnych skutków uzależnień dla jednostki i społeczeństwa.

Poniżej przedstawiono dane zebrane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie w odniesieniu do omawianego zakresu. Obejmują one lata 2022–2025 i odzwierciedlają opisane wcześniej tendencje.

Tabela nr 2.

Liczba osób oraz udzielonych im porad w punktach informacyjno-konsultacyjnych ds. Zapobiegania Narkomanii w Jaworznie

	Rok 2022		Rok 2023		Rok 2024		na dzień 30.06.2025	
	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad
osoby z problemem alkoholowym	25	129	28	93	32	91	11	61
osoby z problemem narkotykowym	22	69	20	59	39	89	10	55
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i dda)	42	86	21	96	19	45	18	57
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	17	34	16	32	29	48	12	32
osoby doznające przemocy domowej	19	25	18	33	4	4	1	6
osoby stosujące przemoc domową	1	6	1	8	3	3	1	5

Tabela nr 3.

Liczba zrealizowanych porad oraz pacjentów objętych wsparciem Poradni Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży „AZYMUT”

	2022	2023	2024	na dzień 30.06. 2025
zrealizowane porady	3853	3605	3611	2358
liczba pacjentów objętych wsparciem	687	425	563	299

Reasumując, istnieje wyraźna potrzeba ograniczenia szkód wynikających zarówno z używania substancji uzależniających, jak i z ryzykownych zachowań związanych z nałogami. Konieczne jest kontynuowanie działań profilaktycznych, przy jednoczesnym zapewnieniu adekwatnej pomocy terapeutyczno-rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Szczególny nacisk powinien być położony na rozwój profilaktyki uniwersalnej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

III. Główny cel Programu

Celem głównym Programu jest prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i pomocowych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Program uwzględnia działania na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz promowania zdrowego stylu życia.

Cel główny będzie realizowany w obszarach:

- 1) profilaktyki uniwersalnej - adresowanej do wszystkich mieszkańców Miasta Jaworzna (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także w zakresie uzależnień behawioralnych. Działania te obejmują edukację, kampanie społeczne i promocję zdrowych postaw;
- 2) profilaktyki selektywnej - adresowanej do grupy o podwyższonym ryzyku występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;
- 3) profilaktyki wskazującej - adresowanej do grup lub osób, które demonstrować wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają

kryteriów diagnostycznych, picia szkodliwego lub uzależnienia. Działania mają charakter niemedyyczny i opierają się na wczesnej interwencji środowiskowej;

4) rehabilitacji i reintegracji społecznej – poprzez wspieranie działalności grup samopomocowych i środowisk abstynenckich oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego, społecznego i integracyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin;

5) promocji zdrowego stylu życia i edukacji zdrowotnej – ukierunkowanych na ograniczenie używania alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym, realizowanych zgodnie z celami ustawowymi Programu;

6) wczesnej interwencji i motywowania do leczenia - poprzez diagnozę, kierowanie do leczenia, zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego;

7) ograniczania dostępności alkoholu - poprzez opiniowanie zezwoleń, kontrolę punktów sprzedaży i reklamy, współpracę służb z Policją i Powiatową Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną;

8) współpracy z NGO i instytucjami - poprzez finansowanie i koordynację działań podmiotów realizujących profilaktykę, terapię, wsparcie społeczne;

9) szkoleń i rozwoju kompetencji realizatorów - poprzez kształcenie członków GKRPA, pedagogów, psychologów, służb mundurowych i pracowników socjalnych.

IV. Cele szczegółowe

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez zwiększanie świadomości mieszkańców Gminy Miasta Jaworzna na temat szkodliwości używania alkoholu, narkotyków i innych zagrożeń.

2. Promowanie zdrowego stylu życia wolnego od uzależnień, poprzez kształtowanie pozytywnych postaw społecznych oraz wspieranie aktywnych i bezpiecznych form spędzania czasu.

3. Rozszerzanie oferty zajęć profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, ukierunkowanych na rozwój umiejętności społecznych, emocjonalnych i życiowych, jako sposób przeciwdziałania problemom uzależnień.

4. Poszerzanie dostępności pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, psychoterapeutycznej, prawnej i społecznej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych marginalizacją społeczną.

5. Zwiększanie dostępności terapii, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez rozwój placówek i programów wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny.

6. Wspieranie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w realizacji działań profilaktycznych, w tym programów rekomendowanych w Systemie Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego.

7. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanią oraz uzależnieniami behawioralnymi w celu zmniejszenia negatywnych skutków spowodowanych nadużywaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz czynności nałogowych.

8. Wspomaganie działalności realizatorów Programu w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, a także problemów wynikających z innych zagrożeń (począwszy od zdrowia psychicznego do uzależnień od alkoholu, narkotyków i czynności nałogowych).

9. Zapobieganie przypadkom naruszenia prawa w handlu napojami alkoholowymi (reklama, sprzedaż nieletnim, nietrzeźwym, nietrzeźwość w zakładzie pracy, nielegalna produkcja i handel).

10. Podejmowanie działań prewencyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przestępczości narkotykowej we współpracy z odpowiednimi służbami.

11. Tworzenie oraz rozwój zaplecza instytucjonalnego, organizacyjnego i kadrowego niezbędnego do realizacji Programu oraz podnoszenia jego efektywności.

12. Wspieranie integracji społecznej osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem poprzez umożliwianie uczestnictwa w działaniach środowiskowych, zawodowych i obywatelskich oraz rozwój lokalnych form wsparcia (np. klubów integracji społecznej, centrów aktywizacji).

V. Zadania do realizacji w latach 2026 - 2029:

1. Zwiększenie dostępności do różnorodnych form pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej poprzez:

1) dofinansowanie świadczeń zdrowotnych w postaci porad w zakresie psychoterapii uzależnień oraz psychoterapii współuzależnień dla mieszkańców Gminy Miasta Jaworzna,

2) dofinansowanie świadczeń z zakresu profilaktyki i terapii dla osób uzależnionych oraz rodzin tych osób,

3) dofinansowanie świadczeń w zakresie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej w ramach profilaktyki uniwersalnej,

4) wspieranie działalności środowisk abstynenckich, które udzielają pomocy mieszkańcom Gminy Miasta Jaworzna,

5) wspieranie działalności punktów informacyjno – konsultacyjnych, udzielających porad mieszkańcom Gminy Miasta Jaworzna w zakresie profilaktyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych,

6) dofinansowanie szkoleń dla realizatorów Programu i zakup niezbędnych materiałów do jego realizacji,

7) zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówkach leczenia odwykowego.

2. Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują: problemy alkoholowe, narkomanii oraz uzależnienia behawioralne, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie poprzez:

1) podejmowanie czynności mających na celu objęcie leczeniem osób uzależnionych,

2) zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy psychologicznej i prawnej dla rodzin, w których występuje przemoc oraz problem uzależnień (w tym m.in. pomoc prawna i psychologiczna dla ofiar przemocy domowej),

3) edukację publiczną w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, narkomanii oraz uzależnieniami behawioralnymi (w tym finansowanie materiałów edukacyjnych, ulotek, informatorów, broszur, itp.),

4) współpracę z podmiotami realizującymi procedurę "Niebieskiej Karty",

5) udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach diagnostyczno - pomocowych pod kątem problemów związanych z uzależnieniami w rodzinach, w których występuje przemoc,

6) finansowanie lub dofinansowywanie różnych form kształcenia dla pracowników instytucji miejskich, którzy pracują z ofiarami i sprawcami przemocy domowej w rodzinach z problemami z uzależnieniami,

7) współfinansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie,

8) pomoc w podnoszeniu kwalifikacji służb działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemami uzależnień,

9) wspieranie działań świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka, w ramach profilaktyki uniwersalnej,

10) dofinansowanie programów i przedsięwzięć profilaktycznych, socjoterapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży prowadzonych zarówno na terenie szkół jak i innych placówek oświatowo - wychowawczych (w tym m.in. świetlic),

11) prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych z elementami profilaktyki uzależnień.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez:

1) wspieranie programów profilaktyczno - interwencyjnych dla dzieci i młodzieży,

2) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców,

3) wspieranie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz osób pracujących z dziećmi,

4) prowadzenie kampanii edukacyjnych na terenie miasta, udział w kampaniach o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim,

5) promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości poprzez propagowanie pozytywnych wzorców zachowań, w tym umiejętności spędzania wolnego czasu i radzenia sobie z problemami życia codziennego,

6) podejmowanie działań edukacyjnych, kontrolnych i interwencyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie ich dostępności i przestrzeganie zakazu sprzedawania i spożywania przez nieletnich napojów alkoholowych,

7) współorganizację wypoczynku połączonego z realizacją programów profilaktycznych,

8) zakup pomocy i sprzętu, niezbędnego do prowadzenia programów profilaktycznych i zajęć socjoterapeutycznych (w tym: prenumerata lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji itp.),

9) zakup materiałów edukacyjnych dla instytucji zajmujących się profilaktyką uzależnień na terenie Gminy Miasta Jaworzna.

4. Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń oraz osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych poprzez:

1) udzielanie dotacji celowych na realizację zadań wynikających z Programu organizacjom pozarządowym, które statutowo zajmują się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,

2) finansowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników lecznictwa odwykowego oraz realizatorów Programu,

3) upowszechnianie materiałów edukacyjnych związanych z tematyką uzależnień,

4) współpracę z instytucjami i organizacjami prowadzącymi działania wśród dzieci i młodzieży, w zakresie profilaktyki uzależnień,

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Przeprowadzanie przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie kontroli placówek handlowych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych, a w razie stwierdzenia nieprawidłowości podejmowania odpowiednich działań prawnych. Kontrolę przeprowadza się w godzinach pracy lub w czasie faktycznego wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę.

7. Wspieranie reintegracji społecznej osób uzależnionych poprzez działania środowiskowe, uczestnictwo w klubach, CIS, wolontariacie itp.

8. Na terenie Gminy nie zostało utworzone Centrum Integracji Społecznej.

VI. Adresaci Programu:

Beneficjentami Programu są mieszkańcy Gminy Miasta Jaworzna, a w szczególności:

1) dzieci i młodzież bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz dzieci i młodzież z grup podwyższonego ryzyka, ze środowisk zagrożonych z powodu dysfunkcji lub sytuacji społecznej, rodzinnej i środowiskowej,

2) osoby uzależnione od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz mające problem z uzależnieniami behawioralnymi, a także osoby współuzależnione,

3) rodziny z problemami uzależnień oraz dotknięte przemocą domową,

4) wybrane grupy społeczne (np. kierowcy, sprzedawcy),

5) pracownicy jednostek miejskich i służb publicznych zajmujący się zawodowo przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniami behawioralnymi (m.in.: policjanci, kuratorzy zawodowi, pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Straży Miejskiej, pedagodzy, personel medyczny, terapeuci, pracownicy socjalni),

6) organizacje pozarządowe, środowiska abstyntenckie, grupy samopomocowe i inne środowiskowe podmioty zaangażowane w profilaktykę, terapię, rehabilitację i reintegrację społeczną.

VII. Realizatorzy Programu:

Realizatorem Programu jest Urząd Miejski w Jaworznie. Ponadto Program wykonywany jest przez następujące podmioty współpracujące:

1) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie,

2) Zespół Lecznictwa Otwartego Sp. z o.o. w Jaworznie prowadzący m.in. Poradnię Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Jaworznie oraz Poradnię Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży „Azymut”,

3) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaworznie,

4) Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. Zapobiegania Narkomanii w Jaworznie,

5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworznie,

6) Ognisko Wychowawcze w Jaworznie,

7) Powiatową Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą w Jaworznie,

- 8) Placówki oświatowo-wychowawcze (szkoły, przedszkola, SOSW, świetlice),
- 9) Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Jaworznie,
- 10) Straż Miejską w Jaworznie,
- 11) Dom Pomocy Społecznej w Jaworznie,
- 12) Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Jaworznie,
- 13) Grupy wsparcia (m.in. AA i inne grupy wsparcia),
- 14) Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich w Jaworznie,
- 15) Komendę Miejską Policji w Jaworznie,
- 16) Prokuraturę Rejonową w Jaworznie,
- 17) Miejską Bibliotekę Publiczną w Jaworznie,
- 18) Atelier Kultury w Jaworznie,
- 19) Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie,
- 20) Powiatowy Urząd Pracy w Jaworznie,
- 21) Podmioty działalności leczniczej,
- 22) Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się profilaktyką uzależnień,
- 23) Środowiskowe kluby integracji społecznej (CIS, inkubatory działalności lokalnej),
- 24) Inne podmioty (w tym: wolontariusze, organizacje sportowe, firmy szkoleniowe), którym zlecono zadania Programu.

VIII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaworznie:

Ponosi się wydatki związane z funkcjonowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ustala się następujące wynagrodzenie za czynności wykonywane podczas posiedzenia:

1. Wynagrodzenie członków Komisji za udział w posiedzeniu w sprawie opiniowania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości 8 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane. Przewodniczący Komisji otrzymuje za udział w posiedzeniu 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane. Sekretarz, będący jednocześnie członkiem Komisji, otrzymuje za udział w posiedzeniu 20 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane.

2. Wynagrodzenie członków Komisji za udział w posiedzeniach Zespołów dotyczących realizacji zadań wynikających z niniejszego programu oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prowadzenia postępowań w stosunku do osób nadużywających napojów alkoholowych, w wysokości 8 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane, za każde posiedzenie Zespołu.

3. Wynagrodzenie członków Komisji za przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w wysokości 5 % minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane, za każdą kontrolę dla członka Zespołu ds. Kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych (potwierdzoną protokołem).

4. Wynagrodzenie członków Komisji za przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych po godzinie 22.00 – w wysokości 8% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym wynagrodzenie jest naliczane, za każdą kontrolę dla członka Zespołu ds. Kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych (potwierdzoną protokołem).

5. Wysokość wynagrodzenia ustala się na podstawie kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej, obowiązującym od dnia 1 stycznia roku, którego wynagrodzenie dotyczy.

6. Wynagrodzenie wypłacane jest co miesiąc w terminie do 15 dnia następnego miesiąca na podstawie listy obecności oraz potwierdzenia wykonania tych czynności przez Przewodniczącego Komisji.

IX. Zasady finansowania Programu

Finansowanie Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2026-2029 r.:

- 1) w ramach zadań własnych gminy z wpływów z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) budżety jednostek organizacyjnych gminy oraz instytucji realizujących Program,
- 3) budżety organizacji pozarządowych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2150) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939), do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii. Realizacja tych zadań odbywa się w oparciu o lokalne programy, które są uchwalane, zgodnie z lokalną polityką społeczną i zdrowotną. Program stanowi podstawę do podejmowania skoordynowanych działań z zakresu profilaktyki, terapii, edukacji oraz ograniczania szkód wynikających z uzależnień. Jednocześnie jego uchwalenie jest warunkiem formalnym umożliwiającym gminie korzystanie ze środków pochodzących z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, które – zgodnie z art. 18² ust. 1 ww. ustawy – mogą być przeznaczone wyłącznie na realizację zadań ujętych w programie.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2026–2029 opracowano zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, oraz wytycznymi Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Zakres programu obejmuje również zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi, zgodnie z obowiązkiem uwzględniania tej problematyki wynikającym z nowelizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Przyjęcie niniejszej uchwały od dnia 1 stycznia 2026 r. umożliwi kontynuację oraz dalszy rozwój działań profilaktycznych i terapeutycznych w mieście, bez konieczności zwiększenia zatrudnienia w administracji publicznej. Program przewiduje długofalowe działania dostosowane do lokalnych potrzeb, opartych na aktualnej diagnozie sytuacji społecznej i epidemiologicznej w zakresie problemów uzależnień.

Wydatki zabezpieczone zostaną w budżecie Miasta Jaworzna w oparciu o prognozowane wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Jaworzno, 5 listopada 2025 r.

Opracował: Naczelnik Wydziału Współpracy Społecznej i Gospodarczej - Marcin Koziarz.